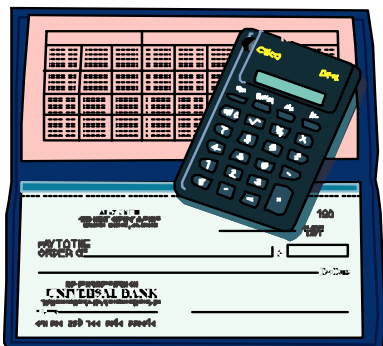

فصل بیست و دوم:

حسابهای استانی

فهرست

تعاریف

۲۲-۱- محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار و ارزش افزوده در بخشهای عمده اقتصادی

۲۲-۲- ستانده بخشهای عمده اقتصادی

۲۲-۳- مصرف واسطه بخشهای عمده اقتصادی

تعاریف

هدف از تهیه و تدوین حساب های ملی، محاسبه مهم ترین متغیرهای جریان های اقتصادی نظیر تولید، مصرف، تشکیل سرمایه، صادرات و واردات و درآمد، در یک دوره زمانی معین و اندازه گیری مهم ترین متغیرهای اقتصادی موجودی منابع، نظیر ثروت، دارایی و بدهی، در مقطعی از زمان است که از طریق آنها می توان وضعیت اقتصادی کشور را در آن دوره یا مقطع زمانی به تصویر کشید. تهیه و تدوین آمار حساب های ملی در کشورهای مختلف، بر اساس چارچوب سیستم حساب های ملی پیشنهاد شده توسط سازمان ملل متحد انجام می شود.

سیستم مذکور برای اولین بار در سال ۱۹۵۳ به صورت مجموعه ای فرموله شده تحت عنوان "سیستم حساب های ملی" یا "SNA" منتشر شده است. آخرین تجدید نظر در SNA، در سال ۱۹۹۳ صورت گرفت که توسط پنج نهاد بین المللی متشکل از سازمان ملل، صندوق بین المللی پول، بانک جهانی، سازمان همکاری های اقتصادی و توسعه و کمیسیون جامعه اروپایی، به تصویب رسید. تهیه حساب های ملی، بعد از جنگ جهانی دوم به صورت موردی و بر اساس نیازهای خاص در ایران شروع شد، از جمله در سال های ۱۳۲۷ و ۱۳۳۸ به ترتیب "تولید ناخالص داخلی ایران برای سال ۱۳۳۴" و "تولید ملی ایران برای سال ۱۳۳۶"، توسط کارشناسان خارجی برآورد شد. سپس سازمان برنامه و بودجه، درآمد ملی کشور را برای دوره زمانی ۱۳۳۷ تا ۱۳۴۰ به تفصیل برای بخش های مختلف اقتصادی برآورد و منتشر نمود. بانک ملی نیز برآورد مقدماتی دیگری را برای سال ۱۳۳۸ به انجام رساند. با تأسیس بانک مرکزی ایران در سال ۱۳۳۹، به دلیل فقدان یک سازمان رسمی آمار، تهیه حساب های ملی به عهده این بانک گذاشته شد و پس از آن بر اساس قانون بهمن ماه ۱۳۵۳، این وظیفه رسماً به مرکز آمار ایران محول شد.

محاسبه ارزش افزوده بخش های اقتصادی، در سال های قبل از پیروزی انقلاب اسلامی و محاسبه محصول ناخالص داخلی از روش هزینه، از سال ۱۳۶۱ و نیز تهیه جداول داده ستانده اقتصاد ایران برای سال های ۱۳۵۲، ۱۳۶۵ و ۱۳۷۰، از جمله مهم ترین اقدامات مرکز آمار ایران در تهیه حساب های ملی بوده است.

تهیه مستمر و منظم حساب های ملی بر اساس آخرین تجدید نظر SNA، از سال ۱۳۷۳ در برنامه کار مرکز آمار ایران قرار گرفت، بدین ترتیب مرکز آمار ایران هر ساله حساب های ملی را بر اساس تعاریف، مفاهیم، طبقه بندی ها و روش های محاسباتی منطبق بر SNA سال ۱۹۹۳، به قیمت های جاری و ثابت تهیه و منتشر می کند که حاوی اطلاعات تفصیلی مربوط به ارزش افزوده ۷۲ رشته فعالیت اقتصادی، هزینه های مصرف نهایی و مصرف نهایی واقعی خانوار و دولت، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص، واردات، صادرات، تغییر موجودی انبار، مصارف فردی، مصارف جمعی، حساب تولید، حساب ایجاد درآمد، حساب

کالاها و خدمات و عرضه و تقاضای کل است. همچنین از سال ۱۳۷۶، مرکز آمار ایران مبادرت به تهیه و تدوین حساب های منطقه ای کرده است و در این راستا هر ساله محصول ناخالص داخلی استان ها و اطلاعات تفصیلی مربوط به ارزش افزوده ۷۲ رشته فعالیت اقتصادی را تهیه و منتشر می کند.

در این فصل از سالنامه، علاوه بر گزیده ای از اطلاعات مذکور، جداول داده - ستانده از نشریه مرکز آمار ایران و جدول موازنه پرداخت ها، تهیه شده در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نیز، ارائه شده است.

در مورد آمار ارائه شده توضیح نکات زیر ضروری است:

۱- اختلاف بعضی از ارقام در سطح منطقه ای با ارقام در سطح ملی، همان طور که در کشورهای دیگر نیز مرسوم می باشد، ناشی از آن است که اطلاعات حساب های ملی مربوط به یکسال مالی به دلیل نهایی نبودن بعضی اطلاعات، در سال بعد مورد تجدید نظر قرار می گیرد و حساب های منطقه ای زمانی تهیه می شود که تجدید نظر در ارقام حساب های ملی هنوز صورت نگرفته است.

۲- اختلاف بعضی از ارقام با سالنامه سال گذشته، به دلیل تجدید نظری است که توسط سازمان های ذی ربط انجام شده است.

تعاریف و مفاهیم به کار رفته در این فصل به شرح زیر است :

ستانده : ستانده هر واحد تولیدی، مجموع کالاها و خدماتی است که در آن واحد تولید می شود و برای استفاده در دسترس قرار می گیرد.

ستانده کالاها و خدمات به سه دسته تقسیم می شود، ستانده بازاری، ستانده تولید شده برای خود مصرف نهایی، ستانده غیربازاری.

مصرف واسطه : مصرف واسطه عبارت از ارزش کالاها و خدماتی است که به صورت داده های یک فرآیند تولید در آن فرآیند، مصرف می شوند به استثنای دارائیهای ثابت.

مصرف سرمایه ثابت : مصرف سرمایه ثابت، عبارت از کاهش ارزش جاری موجودی دارایی های ثابت است که در اثر از بین رفتن فیزیکی، از مد افتادگی عادی و حوادث معمولی در دارایی های تحت مالکیت و مورد استفاده یک تولید کننده در یک دوره حسابداری پدید می آید.

محصول ناخالص داخلی: محصول ناخالص داخلی برابر است با ارزش مجموع کالاها و خدماتی که در قلمرو داخلی کشور تولید می شود. به عبارت دیگر، محصول ناخالص داخلی معادل است با مجموع ارزش افزوده ایجاد شده توسط تولید کنندگان مقیم و غیر مقیم، در قلمرو داخلی کشور، محصول ناخالص داخلی، برای یک دوره زمانی معین (معمولاً یک سال تقویمی یا مالی) برآورد می شود.

ارزش افزوده: ارزش افزوده در هر فعالیت اقتصادی عبارت است از تفاوت بین ارزش کالاها و خدمات تولید شده و ارزش کالاها و خدمات به کار رفته در جریان تولید، ارزش افزوده در هر فعالیت اقتصادی، از جمع درآمد عوامل تولید در آن فعالیت نیز به دست می آید.

۲۲-۱- محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار و ارزش افزوده در بخشهای عمده اقتصادی

(میلیارد ریال- درصد)

۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	شرح
۴۲۶۶۱	۳۲۲۸۹/۱	۲۷۱۹۸/۴	22091/4	ارزش افزوده .
۱۱۱۴۶/۳	۹۰۰۴/۰	۶۹۰۸/۷	5297/6	کشاورزی ، شکار و جنگلداری
۲۸۶	۲۵۶/۲	۲۳۷/۸	217/3	ماهگیری
۱۹۸/۹	۲۵۸/۴	۱۴۵/۲	117/4	معدن .
۴۹۷۲/۵	۳۳۰۸/۳	۲۶۳۷/۹	2200/0	صنعت .
۹۸۶/۲	۷۳۳/۹	۶۸۴/۹	601/9	تأمین برق و گاز و آب
۲۰۶۱/۳	۱۸۱۴/۳	۱۲۵۹/۸	1065/5	ساختمان
			4261/5	عمده فروشی ، خرده فروشی ، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها
۷۳۴۳/۸	۷۰۰۷/۸	۵۵۰۷/۴	358/6	هتل و رستوران .
۶۲۶/۵	۴۸۱/۳	۴۳۱/۵	2081/4	حمل و نقل ، انبارداری و ارتباطات .
۳۶۷۱/۲	۲۷۷/۷	۲۳۵۲/۲	349/6	واسطه گریهای مالی .
۷۷۸/۳	۶۹۳/۰	۴۱۴/۶	2400/3	مستغلات ، کرایه و خدمات کسب و کار .
۴۲۷۷/۴	۳۴۴۸/۹	۲۵۸۰/۴	931/3	اداره امور عمومی ، دفاعی و تأمین اجتماعی
۱۶۰۵/۵	۱۵۴۱/۳	۱۲۰۳/۹	1050/0	آموزش .
۲۱۱۹/۵	۱۶۰۵/۴	۱۳۶۶/۹	863/6	بهداشت و مددکاری اجتماعی
۲۱۳۹/۲	۱۴۲۳/۲	۱۱۰۰/۱	295/4	سایر خدمات عمومی ، اجتماعی ، شخصی و خانگی .
۴۴۸/۱	۴۳۵/۴	۳۶۵/۸	244/1	خالص مالیات بر واردات
۸۲۱/۹	۵۳۳/۸	342/9	312/5	مالیات بر واردات .
۸۶۱/۶	۶۵۲/۷	435/4	-68/5	سویسید بر واردات .
-۳۹/۶	-۱۱۸/۹	-92/5	22335/5	محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار
۴۳۴۸۳	۳۵۳۲۲/۹	27541/3		

مأخذ : مرکز آمار ایران. (ر.پ)

(میلیارد ریال)

۲-۲- ستانده بخشهای عمده اقتصادی

۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	شرح
۶۸۰۸۱/۸	۲۰۳۳۲/۱	۴۱۶۹۵/۷	34573/4	جمع .
۱۶۸۹۹/۵	۴۷۰۲/۷	۱۱۰۷۰/۸	8805/1	کشاورزی ، شکار و جنگلداری
۵۸۶/۵	۱۹۲/۸	354/0	۲۹۱/۳	ماهگیری
۲۹۶/۵	۸۴/۷	۲۰۱/۴	۱۶۶/۱	معدن .
۱۵۱۵۸/۷	۷۵۸۹/۱	۶۷۷۵/۱	۵۹۶۷/۱	صنعت .
۱۷۱۹/۱	۱۰۱۴/۲	۱۴۶۹/۲	1257/1	تأمین برق و گاز و آب
۴۹۶۸/۷	۲۴۵۳/۳	۲۹۲۹/۳	2480/3	ساختمان
۸۹۵۷/۷	۱۳۶۴/۴	۶۷۰۳/۸	۵۳۲۹/۲	عمده فروشی ، خرده فروشی ، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها
۱۰۷۱/۵	۳۴۲/۸	۶۷۹/۲	561/3	هتل و رستوران .
۴۹۷۸/۶	۱۰۳۰	۳۲۲۵/۶	2847/7	حمل و نقل ، انبارداری و ارتباطات
۹۸۰/۱	۱۲۹/۶	۵۱۴/۵	432/2	واسطه گریهای مالی
۴۷۱۷/۴	۲۸۵/۸	2758/0	2522/5	مستغلات ، کرایه و خدمات کسب و کار .
۲۰۴۱/۵	۴۰۵/۳	۱۵۳۴/۸	1185/8	اداره امور عمومی ، دفاعی و تأمین اجتماعی .
۲۳۹۹/۳	۲۳۰/۹	1560/0	1196/3	آموزش .
۲۵۳۷	۳۳۸/۹	۱۴۰۴/۲	1101/2	بهداشت و مددکاری اجتماعی
۷۸۷/۵	۱۶۷/۵	۵۱۵/۸	430/3	سایر خدمات عمومی ، اجتماعی ، شخصی و خانگی

مأخذ : مرکز آمار ایران. (ر.پ)

۳-۲۲- مصرف واسطه بخشهای عمده اقتصادی (میلیارد ریال)

۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	شرح
۲۵۴۲۰	۵۵۱۲۱/۲	۱۴۴۹۷/۳	12482/0	جمع .
۵۷۵۳/۳	۱۳۷۰۶/۷	۴۱۶۲/۰	3507/4	کشاورزی ، شکار و جنگلداری
۲۸۲/۲	۴۴۹/۱	۱۱۶/۲	74/0	ماهگیری
۹۷/۶	۳۴۳/۱	۵۶/۱	48/7	معدن .
۱۰۱۸۶/۳	۱۰۸۹۷/۴	۴۱۳۷/۲	3767/1	صنعت .
۷۳۲/۹	۱۷۴۸/۱	۷۸۴/۳	655/1	تأمین برق و گاز و آب
۲۹۰۷/۴	۴۲۶۷/۶	۱۶۶۹/۴	1414/8	ساختمان
				عمده فروشی ، خرده فروشی ، تعمیر وسایل
۱۶۱۳/۹	۸۳۷۲/۲	۱۱۹۶/۴	1067/8	نقلیه و کالاها
۴۴۵	۸۲۴/۱	۲۴۷/۶	202/7	هتل و رستوران .
۱۳۰۷/۴	۳۸۰۷/۷	۸۷۲/۴	766/2	حمل و نقل ، انبارداری و ارتباطات .
۲۰۱/۹	۸۲۲/۶	100/0	82/6	واسطه گریهای مالی .
۴۴۰/۱	۳۷۳۴/۷	۱۷۷/۶	122/2	مستغلات ، کرایه و خدمات کسب و کار .
۴۳۶	۱۹۴۶/۷	۳۳۰/۹	254/5	اداره امور عمومی ، دفاعی و تأمین اجتماعی
۲۷۹/۸	۱۸۳۶/۳	۱۹۳/۱	146/3	آموزش .
۳۹۷/۸	۱۷۶۲	۳۰۴/۱	237/7	بهداشت و مددکاری اجتماعی
				سایر خدمات عمومی ، اجتماعی ، شخصی و
۳۳۹/۳	۶۰۲/۹	150/0	134/9	خانگی

مأخذ: مرکز آمار ایران. (ر.پ)